

FORMANNSKAPET 15.04.2015 SAK 43/15

Vedtak:

Formannskapet er positive til innføring av gratis kjernetid i barnehager for lavinntektsfamilier. Kommunen avgir uttalelse i samsvar med forslaget i saksutredningen.
(Enst.)

Høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Kristiansand kommune mener forslaget er ett godt sosialt tiltak der det tas grep for å lage ett opplegg som rekrutterer fler barn av lavinntektsfamilier til barnehage. Tiltaket kan være bra i forhold til blant annet å forberede skolestart og i forhold til å forbedre norskkunnskapene til barn.

1.12.2014 sendte kunnskapsdepartementet ut en hørings sak om inntektsgradert foreldrebetaling der familier maksimalt skal betale 6% av sin inntekt for barnehageplassen. Dette er tenkt innført fra 1.5.2015. Forskriften er ennå ikke klar og kommunene har ikke hatt mulighet til å sende ut informasjon til barnehagene og foreldre, eller lage søknadskjema osv. En innføring av rett til redusert foreldrebetaling fra 01.05.2015 vil medføre at barn i familier med lav inntekt som starter på skolen til høsten har rett på redusert foreldrebetaling for kun mai og juni. Foresatte med barnehageplass der barnet skal fortsette i barnehage, må da i følge forskriften søke på nytt for neste barnehageår. To søknadsprosesser med enkeltvedtak og refusjoner blir en betydelig jobb for alle parter denne våren/forsommeren.

Forskriften bør av overnevnte årsaker utsettes og innføres fra august 2015, samtidig med gratis kjernetid. Inntektsgrensene for inntektsgradert foreldrebetaling og gratis kjernetid bør også for enkelthets skyld settes like.

Beregning av satsene:

Gratis kjernetid er fastsatt til 20 timer per uke. Barnehagenes daglige åpningstid varierer i Kristiansand kommune fra 8,5 til 10,5 timer og oppholdstid ved full plass varierer fra 42,5 timer til 52,5 timer pr. uke. Full plass er i forhold forskrift om likeverdig behandling definert til 41 timer per uke, eller mer. I vedlegget til hørings saken er det utarbeidet ett regneark med veileder som beregner hvor mye en familie skal betale for en barnehageplass. I det regnearket er det tatt som utgangspunkt at full plass er 45 timer pr. uke, men det vises ikke hvor mye som skal betales for delte plasser. I ny forskrift om foreldrebetaling bør det klart fremkomme om full plass skal defineres som 45 timer uavhengig av barnehagens åpningstid, samt hvordan man skal beregne sats for bruk av redusert plass. Skal for eksempel en 80% plass defineres som 36 timer ($45 * 80\%$) per uke uansett barnehagens åpningstid? Det kan med fordel presiseres i forskriften at foreldrebetalingen skal beregnes på overnevnte måte, ettersom en ved tidligere anledninger har sett at det fort oppstår misforståelser når beregningsmetoder ikke er definert tydelig nok.

Rett til kun å benytte gratis kjernetid?

I høringsforlaget punkt 5,3 siste avsnitt fremkommer det at 4- og 5-åringer i familier med inntekt under den fastsatte inntektsgrensen kan velge å kun benytte seg av de 20 gratis kjernetimene. Kristiansand kommune går ut fra at det kun gjelder når barnehagen de søker plass i, eller har fått plass i, har ett slikt tilbud. Mange barnehager tilbyr ikke annet enn 100% plass. Kun 4 barn i Kristiansand kommune har pr. dags dato 40% plass (18/20 timer pr. uke).

Dersom det er meningen at barnehagene må kunne tilby 4- og 5- åringer som har rett på gratis kjernetid kun 20 timer i uken i form av plass to dager i uken, eller 4 timer pr. dag, så bør dette komme helt klart frem av forskriftsendringen. Det må også presiseres om dette også gjelder private barnehager. En slik forståelse av lovendring, spesielt om barna har rett på barnehageplass 4 timer pr. dag, vil skape betydelige utfordringer med hensyn til å organisere og ikke minst finansiere tilbudet.

Økonomi

Etter at endringene i forskrift om foreldrebetaling er endelig vedtatt og omfanget av ordningen blir kjent bør Kunnskapsdepartementet etterberegne hva endringene samlet sett medfører av ekstra utgifter for kommunene. I denne beregningen må det tas hensyn til at endringen vil medføre økt etterspørsel etter barnehageplasser.

Dato 20. mars 2015
Saksnr.: 201502499-2
Saksbehandler Kjetil Solvang

Saksgang
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato
14.04.2015
15.04.2015

Forslag om endring av forskrift om foreldrebetaling i barnehager - høringsnotat angående innføring av gratis kjernetid i barnehager for 4- og 5-åringer i familier med lav inntekt

Sammendrag

I budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti ble det enighet om at det skal innføres gratis kjernetid for alle 4- og 5-åringer i familier med inntekt lavere enn 405.000 kr. Det foreslås å bruke de samme inntektsdefinisjoner og søknadsprosess som i ordningen med nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling.

Kristiansand kommune mener forslaget er ett godt sosialt tiltak der det tas grep for å lage ett opplegg som rekrutterer fler barn av lavinntektsfamilier til barnehage. Dette er bra i forhold til blant annet å forberede barna for skolestart samt å forbedre norskkunnskapene til minoritetsspråklige barn.

Nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling som innebærer lavere foreldrebetaling for familier med mindre enn 473.000 kr i inntekt er foreslått innført fra 1.5.2015. Forskriftsendringene er ennå ikke klare og kommunene har ikke hatt mulighet til å informere foreldre og barnehagene, implementere søknadsrutinger m.m. Forskriftsendringene for de to ordningene bør samkjøres og innføres fra 1.8.2015. Inntektsgrensen kunne med fordel ha vært satt lik i begge ordningene.

Slik vi oppfatter ordlyden i forslag til endring av forskrift om foreldrebetaling så er det ikke tatt med noe som tyder på at kommunene må sørge for at barnehagene må legge til rette for at det er mulig å søke om barnehageplass for kun 20 timer pr. uke. Få barnehager tilbyr så kort oppholdstid og dersom lovendringen skal forstås dit hen at alle barnehagene må tilby 20 timers tilbud til barn med gratis kjernetid, vil det skape betydelige utfordringer med hensyn til å organisere og ikke minst finansiere tilbudet.

Oppvekstsektoren vil i 2. tertialrapport komme tilbake til om de samlede endringer av forskrift om foreldrebetaling medfører større kostnader enn hva som er kompensert fra staten. Konsekvensene innarbeides i Handlingsprogrammet 2016-2019.

Forslag til vedtak

Kristiansand kommune avgir uttalelse i samsvar med forslaget i saksutredningen

Tor Sommerseth
Rådmann

Arild Rekve
Oppvekstdirektør

Vedlegg:

1. Forslag om endring av forskrift om foreldrebetaling i barnehager - Innføring av gratis kjernetid i barnehager for 4- og 5- åringer i familier med lav inntekt
2. Beregning av foreldrebetaling i barnehage

Bakgrunn for saken

I budsjettforliket mellom regjeringspartiene, Venstre og Kristelig Folkeparti ble det enighet om at det skal innføres gratis kjernetid for alle 4- og 5-åringer i familier med lav inntekt. Det ble i statsbudsjettet for 2015 bevilget 51 mill. kroner for å dekke kommunenes utgifter knyttet til innføring av denne ordningen. Helårseffekten i 2016 vil være 102 mill. kroner. For 2015 er inntektsgrensen for gratis kjernetid 405 000 kroner. I kommende år vil inntektsgrensen fastsettes av Stortinget.

Ny forskrift om foreldrebetaling har vært på høring og er tiltenkt innført fra 1. mai 2015. I forslaget foreslås det at foreldrebetalingen for første barn maksimalt skal utgjøre seks prosent av familiens samlede kapital- og personinntekt, begrenset opp til maksimalprisen for foreldrebetaling. I 2015 vil innslagspunktet for redusert foreldrebetaling være 473.000 kr.

Foreldre som har rett til redusert foreldrebetaling, eller fritak fra foreldrebetaling vil ikke få det automatisk, men må søke til kommunen. Alle barn som har rett på gratis kjernetid vil også ha rett på reduksjon i foreldrebetaling. Gratis kjernetid kan derfor være del av samme søknadsprosess og behandling som ordning med nasjonalt minstekrav til redusert foreldrebetaling.

Siden 1998 har det vært ulike forsøk med gratis kjernetid i barnehage i områder med sammensatte levekårsutfordringer og mange barn med innvandrerbakgrunn. SSB og Fafo har evaluert forsøkene med gratis kjernetid. Evalueringen viser at forsøkene har ført til at foreldre med innvandrerbakgrunn i økt grad søker barnehageplass. Evalueringen viser også at tilbudet om gratis kjernetid har en positiv effekt på skoleresultatene til barn med innvandrerbakgrunn, målt på kartleggingsprøver i lesing og regning på 1. og 2. trinn.

Praktiske konsekvenser vedrørende implementeringen av endringene i forskrift om foreldrebetaling:

Forslag om endring av forskrift om foreldrebetaling hadde høringsfrist 23.2.2015. I høringsforslaget står det at den nye forskriften skal gjelde fra 1. mai 2015. Det betyr at dette vil gjelde også foresatte som har barn i barnehagen våren 2015. Ny forskrift er ennå ikke klar og ventes å komme i april. Om igangsetting av inntektsgradert foreldrebetaling skal skje fra 1. mai vil kommunene få svært knapt med tid til å informere barnehagene og foreldre, implementere søknadsrutiner, behandle innkomne søknader, refundere tapt foreldrebetaling til private barnehager m.m.

Nå har det også kommet et nytt forslag om enda en endring i forskriften vedrørende innføring av gratis kjernetid for 4- og 5- åringer i familier med lav inntekt. Dette forslaget har høringsfrist 17.4.2015, og skal gjelde fra 1.8.2015.

Ved søknad om redusert foreldrebetaling må foresatte sende søknad om reduksjon og levere inntektsdokumentasjon i form av selvangivelse. Søknad skal skje for et barnehageår av gangen, slik at vedtak i første omgang gjelder kun fra 1. mai og ut inneværende barnehageår. Barn som starter på skolen til høsten vil ha rett på redusert foreldrebetaling for kun mai og juni. Foresatte med barnehageplass der barnet skal fortsette i barnehage, må da i følge forskriften søke på nytt for neste barnehageår. To søknadsprosesser med enkeltvedtak og refusjoner blir en betydelig jobb for alle parter denne våren/forsommeren.

Beregning av satsene:

Gratis kjernetid er fastsatt til 20 timer per uke. Barnehagenes daglige åpningstid varierer i Kristiansand kommune fra 8,5 til 10,5 timer. Oppholdstid ved full plass varierer fra 42,5 timer til 52,5 timer pr. uke. Full plass er i forhold forskrift om likeverdig behandling definert til 41

timer per uke, eller mer. I vedlegget til hørings-saken er det utarbeidet ett regneark med veileder som beregner hvor mye en familie skal betale for en barnehageplass. I det regnearket er det tatt som utgangspunkt at full plass er 45 timer pr. uke og det vises hvor mye det skal betales for full plass, men det vises ikke hvor mye som skal betales for delte plasser. I ny forskrift om foreldrebetaling bør det klart fremkomme om full plass skal defineres som 45 timer uavhengig av barnehagens åpningstid, samt hvordan man skal beregne sats for bruk av redusert plass. Skal for eksempel en 80% plass defineres som 36 timer ($45 * 80\%$) per uke uansett barnehagens åpningstid? Det kan med fordel presiseres i forskriften at foreldrebetalingen skal beregnes på overnevnte måte, ettersom en ved tidligere anledninger har sett at det fort oppstår misforståelser når beregningsmetoder ikke er definert tydelig nok.

Rett til kun å benytte gratis kjernetid:

I høringsforslagets punkt 5,3 siste avsnitt fremkommer det at 4- og 5-åringer i familier med inntekt under den fastsatte inntektsgrensen kan velge å kun benytte seg av de 20 gratis kjernetimene. Forslag til endringer i forskrift om foreldrebetaling § 3 tredje ledd lyder slik:

«Kommunen skal gi fritak for foreldrebetaling for 20 timer per uke til alle fire- og femåringer i familier med lav inntekt. Som familie med lav inntekt regnes en husholdning/forsørger(e) som har samlet kapital- og personinntekt, etter skatteloven kapittel 12, under en inntektsgrense fastsatt av Stortinget».

Ut fra ordlyden i forslaget til endring av §3 tredje ledd er det ikke tatt med noe som tyder på at kommunene må sørge for at barnehagene legger til rette for at det er mulig å søke om barnehageplass kun for 20 timer pr. uke. Mange av barnehagene i Kristiansand kommune tilbyr kun 100 prosent plass. Dette som en konsekvens av den nye pedagognormen. Den stiller krav til antall pedagoger ut fra antall barn og ikke antall plasser. I Kristiansand kommune benytter 93% av barna 100% plass. Kun 4 barn i kommunen benytter 40% plass. (18/20 timer pr. uke).

Dersom det er meningen at barnehagene må tilby 4- og 5- åringer som har rett på gratis kjernetid og som ønsker kun 20 timer i uken i form av plass to dager i uken, eller 4 timer pr. dag, så bør dette komme helt klart frem av forskriftsendringen. Det må også presiseres om dette også gjelder private barnehager. En slik forståelse av lovendring, spesielt om barna har rett på barnehageplass 4 timer pr. dag, vil skape betydelige utfordringer med hensyn til å organisere og ikke minst finansiere tilbudet.

Praktisk gjennomføring i Kristiansand kommune:

- Systemleverandør IST AS har gitt tilbakemelding om at de skal tilpasse seg alle endringer som blir lovfestet.
- Det må lages elektronisk skjema for å søke om inntektsgradering og gratis kjernetid. Selvangivelsen skal benyttes som inntektsdokumentasjon kan lastes opp og sendes inn som vedlegg til det elektroniske skjemaet.
- Når søknader innvilges får foreldrene orientering om vedtak om redusert foreldrebetaling med beløp som skal betales. (Samlet ut fra inntektsgradering, gratis kjernetid, plasstype og søskenmoderasjon). Når vedtak gjelder plass i private barnehager får også barnehagen orientering om vedtak med innvilget pris.
- Private barnehager fakturerer ut fra innvilget redusert foreldrebetalingssats og oppvekstsektoren refunderer differansen mellom innvilget sats og makspris.
- Inntektsgrensen øker fra 2,5 G som per d.d. er 220.925 kr til 473.000 kr. I tillegg kommer gratis kjernetid for 4- og 5- åringer i familier med mindre enn 405.000 kr i inntekt. Endringen medfører at det blir ett betydelig større antall familier som kommer til å ha rett på redusert foreldrebetaling. Oppvekstsektoren må sørge for at alle

søknader som kommer inn behandles fortløpende, samt sørge for at å ha på plass ett system som sikrer at riktig foreldrebetalingssats blir innvilget.

- Det forutsettes at lovforslaget ikke innebærer at det må tilbys 20 timer oppholdstid.
- For barnehageåret 2014/2015 er det relativt god kapasitet. En evt. økt etterspørsel som følge av gratis kjernetid må tas hensyn til ved rullering av barnehagebehovsplanen.

Hva kommer foreldre med lav inntekt til å betale i foreldrebetaling basert på de to høringsforslagene som omhandler endring i forskrift om foreldrebetaling:

Fra 1. mai 2015 er makspris 2.580 kr. Foreldre skal betale maksimalt 6% av sin inntekt i foreldrebetaling. Det betyr at de med mindre enn 473.000 kr skal ha redusert sats. For 4- og 5- åringer i familier med inntekt under 405.000 kr skal det i tillegg ikke betales for 20 timer gratis kjernetid. Tabellen viser utvalgte inntekter beregnet ut fra full plass, slik regnearket som ligger vedlagt saken beregner satsene. De som har flere barn i barnehage får i tillegg 30% søskenmoderasjon for barn nr. 2 og 50% rabatt på barn nr. 3.

Makspris fra 01.05.15

2 580

Inntekt:	Sats etter innt. gr:	Sats for 4- og 5- åringer - gratis kjernetid
473 000	2 580	2 580
450 000	2 455	2 455
405 000	2 209	1 227
400 000	2 182	1 212
300 000	1 636	909
200 000	1 091	606
100 000	545	303
50 000	273	152
-	-	-

Andel minoritetsspråklige barn i barnehagene i Kristiansand.

Ca. 70% av de minoritetsspråklige barna 1- 5 år i Kristiansand kommune benytter barnehageplass. Oppvekstsektorens egne beregninger viser at det ved utgangen av 2014 var 32% av ettåringene, 65% av 2 åringene, 73% av 3- åringene og 88% av 4-åringene og 87% av 5 åringene som benyttet barnehageplass.

Forslag til høringsuttalelse fra Kristiansand kommune

Kristiansand kommune mener forslaget er ett godt sosialt tiltak der det tas grep for å lage ett opplegg som rekrutterer fler barn av lavinntektsfamilier til barnehage. Tiltaket kan være bra i forhold til blant annet å forberede skolestart og i forhold til å forbedre norskkunnskapene til barn.

1.12.2014 sendte kunnskapsdepartementet ut en høringssak om inntektsgradert foreldrebetaling der familier maksimalt skal betale 6% av sin inntekt for barnehageplassen. Dette er tenkt innført fra 1.5.2015. Forskriften er ennå ikke klar og kommunene har ikke hatt mulighet til å sende ut informasjon til barnehagene og foreldre, eller lage søknadskjema osv. En innføring av rett til redusert foreldrebetaling fra 01.05.2015 vil medføre at barn i familier

med lav inntekt som starter på skolen til høsten har rett på redusert foreldrebetaling for kun mai og juni. Foresatte med barnehageplass der barnet skal fortsette i barnehage, må da i følge forskriften søke på nytt for neste barnehageår. To søknadsprosesser med enkeltvedtak og refusjoner blir en betydelig jobb for alle parter denne våren/forsommeren.

Forskriften bør av overnevnte årsaker utsettes og innføres fra august 2015, samtidig med gratis kjernetid. Inntektsgrensene for inntektsgradert foreldrebetaling og gratis kjernetid bør også for enkelhets skyld settes like.

Beregning av satsene:

Gratis kjernetid er fastsatt til 20 timer per uke. Barnehagens daglige åpningstid varierer i Kristiansand kommune fra 8,5 til 10,5 timer og oppholdstid ved full plass varierer fra 42,5 timer til 52,5 timer pr. uke. Full plass er i forhold forskrift om likeverdig behandling definert til 41 timer per uke, eller mer. I vedlegget til hørings-saken er det utarbeidet ett regneark med veileder som beregner hvor mye en familie skal betale for en barnehageplass. I det regnearket er det tatt som utgangspunkt at full plass er 45 timer pr. uke, men det vises ikke hvor mye som skal betales for delte plasser. I ny forskrift om foreldrebetaling bør det klart fremkomme om full plass skal defineres som 45 timer uavhengig av barnehagens åpningstid, samt hvordan man skal beregne sats for bruk av redusert plass. Skal for eksempel en 80% plass defineres som 36 timer ($45 * 80\%$) per uke uansett barnehagens åpningstid? Det kan med fordel presiseres i forskriften at foreldrebetalingen skal beregnes på overnevnte måte, ettersom en ved tidligere anledninger har sett at det fort oppstår misforståelser når beregningsmetoder ikke er definert tydelig nok.

Rett til kun å benytte gratis kjernetid?

I høringsforslagets punkt 5,3 siste avsnitt fremkommer det at 4- og 5-åringer i familier med inntekt under den fastsatte inntektsgrensen kan velge å kun benytte seg av de 20 gratis kjernetimene. Kristiansand kommune går ut fra at det kun gjelder når barnehagen de søker plass i, eller har fått plass i, har ett slikt tilbud. Mange barnehager tilbyr ikke annet enn 100% plass. Kun 4 barn i Kristiansand kommune har pr. dags dato 40% plass (18/20 timer pr. uke).

Dersom det er meningen at barnehagene må kunne tilby 4- og 5- åringer som har rett på gratis kjernetid kun 20 timer i uken i form av plass to dager i uken, eller 4 timer pr. dag, så bør dette komme helt klart frem av forskriftsendringen. Det må også presiseres om dette også gjelder private barnehager. En slik forståelse av lovendring, spesielt om barna har rett på barnehageplass 4 timer pr. dag, vil skape betydelige utfordringer med hensyn til å organisere og ikke minst finansiere tilbudet.

Økonomi

Etter at endringene i forskrift om foreldrebetaling er endelig vedtatt og omfanget av ordningen blir kjent bør Kunnskapsdepartementet etterberegne hva endringene samlet sett medfører av ekstra utgifter for kommunene. I denne beregningen må det tas hensyn til at endringen vil medføre økt etterspørsel etter barnehageplasser.